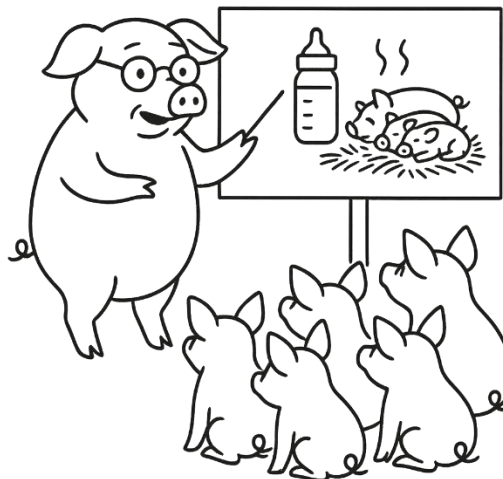

Pomen pravilnega izvajanja remonta osnovne črede svinj

Vzdrževanje stabilne in zdrave osnovne črede svinj je temelj sodobne in uspešne prašičereje. Ena ključnih nalog vsakega rejca je načrtovanje in izvajanje remonta črede, torej postopnega vnosa mladic, ki nadomeščajo izločene plemenske živali. Remont ni zgolj tehničen postopek, temveč strateška odločitev, ki neposredno vpliva na produktivnost, zdravje, ekonomiko reje in dolgoročno konkurenčnost kmetije.

Zakaj je remont potreben?

Vsaka plemenska svinja ima omejeno življenjsko produktivnost. S starostjo se zmanjšata plodnost in velikost legel, pogosteje se pojavijo težave z zdravjem, predvsem sklepi, parklji in reprodukcijo. Po peti prasitvi so pri večini svinj opazne manjše zmogljivosti, zato je nujno pravočasno načrtovati njihovo izločitev. Če remont poteka pravilno, se ohranja stabilna struktura črede, zmanjša se tveganje za nenadna nihanja v številu odstavljenih pujskov ter se zagotavlja stalna proizvodnja.

Na osnovi česa se odločimo za zamenjavo svinje?

Odločitev za izločitev svinje iz osnovne črede ni naključna, temveč temelji na jasno določenih strokovnih kriterijih. Ti zajemajo:

Starost in število prasitvenih ciklov. Največja proizvodna učinkovitost je običajno med 2. in 5. prasitvijo. Po tem obdobju se plodnost postopno zmanjšuje, zato rejec načrtno izloča starejše svinje.

Plodnost in velikost legel. Če ima svinja večkrat zapored manjša legla (npr. pod 10 živorojenih pujskov), počasno ponovno osemenitev ali večje število mrtvorojenih mladičev, je to znak za zamenjavo.

Mlečnost in skrb za leglo. Svinje, ki ne proizvajajo dovolj mleka, imajo pogoste mastitise ali ne skrbijo ustrezno za pujske, so manj primerne za dolgoročno rejo.

Zdravstveno stanje. Kronične bolezni, poškodbe, težave s parklji in sklepi, pogosti reprodukcijski zapleti (npr. ponavljajoča se metritis, ciste na jajčnikih) pomenijo razlog za izločitev.

Kondicija in telesna zgradba. Predebele svinje imajo pogosto težave pri prasitvah, presuhe pa nizko mlečnost. Nepravilen telesni tip, šepanje ali deformacije parkljev zmanjšujejo vzdržljivost.

Ekonomika reje. Rejec mora oceniti tudi stroške vzdrževanja svinje glede na njen prispevek k proizvodnji. Če stroški (krma, zdravljenje) presegajo pričakovani donos od prodaje pujskov, je smiselna zamenjava.

Pravilen remont pomeni, da se svinje izločajo pravočasno, še preden se močno zniža njihova proizvodna sposobnost ali povzročijo ekonomske izgube. Tako se ohranja optimalna struktura črede, povečuje produktivnost in preprečuje nihanja v številu odstavljenih pujskov.

Optimalna starostna struktura črede svinj

V dobro organizirani reji se čreda oblikuje tako, da ima rejec v vsakem trenutku dovolj svinj v optimalnem obdobju produktivnosti (2.–5. prasiatve), hkrati pa načrtno vnaša mlade plemenske svinje za remont.

Priporočena struktura je naslednja:

	Delež v čredi	Značilnosti
Mladice	20–25 %	Zagotavljajo kontinuiran remont, predstavljajo prihodnost črede.
Prva prasitev	15–20 %	Običajno imajo manjša legla, a nujno potrebne za dolgoročno stabilnost črede.
Druga do peta prasiatve	40–50 %	Jedro črede – najbolj produktivne (največja legla, dobra mlečnost, stabilno zdravje).
Šesta in nadaljnje prasiatve	MAX 10 %	Produktivnost se zmanjšuje, več zdravstvenih težav; postopna izločitev.

Ključna načela:

- **Kontinuiran remont:** vsako leto naj se zamenja približno 35–45 % črede.
- **Izogibanje starostnim »luknjam«:** če je preveč starih svinj, pride do upada števila odstavljenih pujskov, če pa je preveč mladih, so legla manjša in večja nihanja v proizvodnji.
- **Stabilna piramida:** struktura črede naj bo podobna piramidi – široka osnova mladih svinj, največji delež v optimalni starosti, manjši delež starejših.

Načrtovanje remonta

Optimalen remont pomeni zamenjavo približno 35–45 % osnovne črede svinj na leto. Delež se lahko prilagaja glede na genotip, zdravstveno stanje in intenzivnost reje. Rejec mora predvideti dovolj mladic za vključitev v čredo, pri čemer je smiselno upoštevati, da vse mlade živali ne dosežejo zahtevanih reprodukcijskih lastnosti.

Pomembno je, da se remont izvaja kontinuirano – torej skozi vse leto, ne pa v posameznih večjih ciklih. Tako se izognemo "luknjam" v prasiatvah in zagotovi enakomerna oskrba s pujski.

Izbor mladic

Pri izbiri za remont je treba upoštevati:

- **Genetski potencial** – izbira križank ali čistopasemskih svinj s preverjenimi lastnostmi plodnosti, mlečnosti in dolgoživosti.
- **Zdravstveni status** – vključitev le tistih živali, ki izvirajo iz čred s primerljivim ali višjim zdravstvenim standardom.
- **Rast in izgled** – ustrezna telesna teža (približno 130–150 kg ob prvi pripustitvi), pravilno oblikovani parklji, zdrava skeletna zgradba.

Priprava mladic

Mladice je treba pravočasno aklimatizirati na pogoje reje, hkrati pa poskrbeti za postopno vključevanje v zdravstveni program črede (cepljenja proti parvovirozi, E. coli, cirkovirusu ipd.). Pomembna je tudi ustrezna prehrana, saj prehitro pitanje vodi v zamaščenost in slabšo plodnost, prenizka kondicija pa v nižje priraste in slabšo vzdržljivost.

Prvi pripust oziroma osemenitev naj bo izveden, ko svinja doseže ustrezno telesno zrelost – običajno v 2.–3. estrus, pri telesni masi okoli 130 kg in ob ustrezni kondicijski oceni. Prezgodnje osemenjevanje vodi v manjša legla in slabšo mlečnost, prepozno pa v povečane stroške in nižjo dobičkonosnost.

Zdravstveni vidik remonta

Remont je kritična točka za vnos bolezni v čredo. Zato je nujno upoštevati **biovarnostne ukrepe**: karantena, ločeno nastanitev novih živali, redni veterinarski pregledi in laboratorijske preiskave. Še posebej pomembno je preprečevanje vnosa bolezni, kot so PRRS, parazitarne okužbe, ki lahko povzročijo dolgotrajno gospodarsko škodo.

Pomen oskrbe s plemenskimi mladnicami iz programa SloHibrid

V Sloveniji ima posebno težo rejski program SloHibrid, ki zagotavlja prirejo plemenskih mladic z visoko genetsko vrednostjo in preverjenim zdravstvenim statusom. SloHibrid temelji na selekciji linij, ki so prilagojene slovenskim rejskim razmeram, hkrati pa sledijo evropskim standardom konkurenčnosti.

Uporaba plemenskih mladic iz SloHibrida prinaša več prednosti:

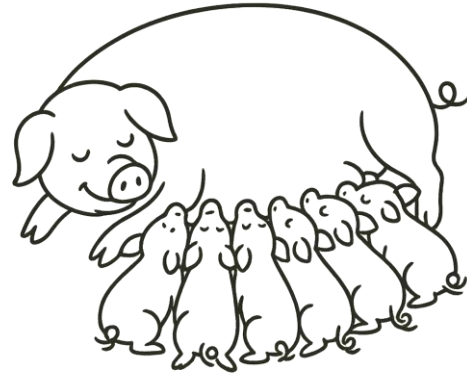
- **genetska prednost** – izboljšana plodnost, večja velikost legel in boljša rast potomcev,
- **zdravstvena varnost** – mladice prihajajo iz nadzorovanih čred z visokim zdravstvenim standardom,
- **lokalna prilagoditev** – linije so razvite v skladu z razmerami slovenskih rej (tip hlevov, način krmljenja, lokalne komponente krme),
- **podpora rejcem** – strokovno svetovanje in sodelovanje s strokovnjaki iz programa, kar povečuje varnost pri remontu in dolgoročno stabilnost reje.

Z vključevanjem plemenskih mladic iz SloHibrida se rejci izognejo tveganju vnosa bolezni iz tujine, hkrati pa krepijo samooskrbo z genetskim materialom. To je še posebej pomembno v času, ko je prašičereja pod pritiskom globalnih trgov in bolezni.

Ekonomski pomen pravičnega remonta

Pravilno izveden remont poveča produktivno dobo plemenskih svinj, izboljša velikost legel ter zmanjša stroške izločanja in izgub. Z usklajenim sistemom je mogoče dosežati stabilne rezultate: več kot 25–28 odstavljenih pujskov na svinjo na leto, ob tem pa tudi optimalno porabo krme in manjše tveganje za izpade proizvodnje.

Če remont ni načrtovan ali se izvaja napačno, lahko pride do nenadnih pomanjkanj plemenskih živali, manjšega števila legel in slabše izrabe objekta. Posledično rejec izgublja prihodek in konkurenčnost.

Zaključek

Remont osnovne črede svinj je eno ključnih orodij za zagotavljanje uspešne in konkurenčne prašičereje. Gre za proces, ki zahteva natančno načrtovanje, strokovno podporo in dosledno izvajanje biovarnostnih ukrepov. Posebej pomembna je uporaba kakovostnih plemenskih mladic iz domačega rejskega programa SloHibrid, saj ta zagotavlja genetsko napredne, zdrave in lokalnim razmeram prilagojene živali.

Le s pravilnim izborom, pripravo in vključevanjem mladih svinj v čredo lahko rejec doseže stabilno proizvodnjo, visoko rodnost in gospodarsko učinkovitost reje. Pravilno izvajanje remonta tako ni le tehnična naloga, temveč strateška naložba v prihodnost kmetije in v dolgoročno trajnost slovenske prašičereje.

KGZS-Zavod M. Sobota
Mag. Sašo Sever